

med fullkomligaste högaktning vara

Högädle Herr Kanslirådets
Ödmjukaste tjänare
Alex: Armfelt.

S:t Petersburg den 3/15 November 1862.

98 *J.V. SNELLMAN – A. ARMFELT 27.XI 1862*
RA, *Armfeltska samlingen*

10

Högvälborne Herr Grefve!

För vördade brevet af den 14 Oktober och för den utomordentliga godhet, hvarmed Högvälborne Herr Grefven täckts upptaga min ödmjuka framställning, angående professionen i Finsk Historie, får jag äran aflägga min vördnadsfullaste tacksägelse.

Det uppdrag, hvarmed genom Högvälborne Herr Grefvens senare vördade skrifvelse af den 15 dennes jag blifvit hedrad, förbinder mig
20 likaså till den djupaste erkänsla.

Att förtroendet tillfallit mig med Hans Majestät Kejsarens Nådiga begifvande, måste naturligtvis öka dess betydelse.

Men Högvälborne Herr Grefven skall finna det lika naturligt, att detta ökat den oro, ett sådant uppdrag i varje fall måste ingifva, då det angår ett ämne, hvori min insigt kan vara endast diletantens.

Jag har dock varit skyldig att lyda och har nu äran öfversända, mitt utlåtande, med hvilket jag för sakens vigt hvarken delat eller vågat dröja.

Det är grufligt långt och grufligt docerande, men detta har jag i
30 hastigheten icke kunnat hjälpa. Det utgör en bevisning för min egen öfvertygelses redande. Det skulle också varit obehörigt, att i en sak, i hvilken meningarne kunna vara så delade, uppställa blott några theser utan all bevisning. Och emedan man vid hufvudfrågans afgörande likväl måste återgå till grunderna för sakens uppfattning i dess helhet, har jag nödgats taga mig friheten att, så att säga, börja från början.

På det ödmjukaste får jag bedja om ursäkt för den i följd häraf demonstrerande och positiva formen. Det är lättare, att här, en gång för alla försäkra, att utlåtandet är nedskrifvet med fullt medvetande om min insigts otillräcklighet och osäkerhet.

40 Blott om en sak är jag fast öfvertygad, att i sådane angelägenheter, som den ifrågavarande, Styrelsen borde ingripa så litet, som ske kan, och dervis aldrig ledd af obestämda farhågor, utan blott på fullkomligt klara och fasta skäl. Mitt ödmjuka förslag går derföre hufvudsakligen ut på, att endast hålla framtiden öppen, i händelse något sådant ingripande verkligen skulle af omständigheterna påkallas.

Framläggas för Hans Majestät Kejsaren kan utlåtandet naturligtvis icke. För det fall, att nödigt vore att bringa min ringa mening till Hans Majestäts kännedom, har jag ödmjukast bifogat en Resumé af utlåtandet, upptagande det väsentligaste af detsamma. Äfven denna torde i
50 formen behöfva en korrektur, hvilken jag vördnadsfullt vågar bedja Högvälborne Herr Grefven hafva godheten låta densamma vederfaras.

Jag tager mig friheten tillägga, att afgörandet i frågan väntas med stor otålighet. Den grufliga olycka, som träffat landet och dess jordbruk, ger saken och dess afgörande en än högre vigt. Hvad som hittills varit en fråga om jordbrukets upphjelpande, är nu en fråga om

jordbrukarens räddning ur ett eljest icke snart öfvergående, betryck. Det vore blott billigt, om äfven något skulle uppoffras för landets jordbruk; såsom också ur statsekonomisk synpunkt jordbruket främst förtjenar omvårdnad och uppoffring.

Ödmjukast anhållande, att få vara innesluten i Högvälborne Herr Grefvens fortfarande välvilja, har jag äran med djupaste Vördnad underteckna

Högvälborne Herr Grefvens
aldräödmjukaste tjänare
Joh. Vilh. Snellman

10

Helsingfors den 27 November 1862.

99 UTLÅTANDE OM HYPOTEKSFÖRENINGENS LÅN 27.XI 1862

RA, Statssekretariatets arkiv

Det torde få anses för afgjort, att, då lån i utlandet upptages för något produktivt ändamål, detta medför:

20

– att i följd af den ökade produktiva verksamheten arbetslönerna stiga;

– att vidare i följd häraf all produktionskostnad stegras; hvarföre den förhandenvarande exporten icke ger samma vinst som förut;

– att å andra sidan konsumtionen stiger, så att de i landet producerade lefnadsförmödenheterna blifva dyrare, men äfven importen af utländska konsumtionsartiklar ökas;

– att således de lånade penningarne efterhand återgå till utlandet, långt förrän lånet är amortiseradt;

30

Härvid har kan erinras, att allt efter den afsedda produktionens art en del af medlen stanna i utlandet för råämnen till export, maskinerier o. s. v., men att vid ett jordbrukslån denna del blir jemförelsevis liten, den för konsumtionsartiklar deremot stor, emedan medlen komma till den stora massan af befolkningen.

Men det arbete, som genom det erhållna kapitalet framkallats, måste äfven bära sin frukt i en ökad produktion, i följd hvaraf:

– exporten småningom måste ökas, eller importen minskas derigenom, att de nya produkterna ersätta någon del af denna;

– likväl arbetslönen fortfarande kommer att stå högre, än före lånets upptagande, så länge nemligen den ökade produktiva verksamheten, ostörd af andra förhållanden, fortfar;

40

– derföre äfven konsumtionen hindras att gå tillbaka till samma punkt, som den intog, förrän lånet gjordes;

– men åter: den större produktionen af lifsförmödenheter måste nedsätta dessas pris, så att arbetslönens stigande och dyrheten i följd deraf motväges, utan att konsumtionen inskränkes;

Är detta riktigt, så är det önskligt, att ett utländskt lån äfven för produktiva företag jemte vinningen deraf oundvikligt medför några dels öfvergående dels bestående olägenheter.

Till de bestående höra:

50

lefnadskostnaden blir fortfarande, högre, för alla och träffar utan ersättning löntagare och dem, som lefva af sina räntor, pensioner o. s. v. Men detta är en gifven följd af all industriel utveckling.

Då produktionen för arbetsgifvaren blir mindre lönande, än förut, måste han genom produkternas mängd ersätta förlusten. Det skall då